СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза".

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер 6-го Септембра, 1906. Число 36. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, September 6, 1906. No. 36.

Вп. Пп. секретарі Р. Н. Союза.

Пригадую вам, що кождий член є обовязаний заплатити 25 ц. на покрите коштів Конвенції. Хто не заплатить до трех місяців, буде виключений з членів Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. і ухвала з VIII голов. Конвенції).

З поважанем,
С. Ядловский.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Август 1906.

За померших членів або їх жінок і за случай каліцтва виплачено:

1) Від. ч. 10, Стефан Петровский, умер Авг. 2, 1906	1000 дол.
2) Від. ч. 41, Юрій Ясінко, умер Авг. 11, 1906	1000 „
Від. ч. 78, Іван Плавчан, умер Авг. 21, 1906	1000 „
Від. ч. 1, Марія, жена Івана Юхи, умерла Авг. 8, 1906	400 „
Від. ч. 33, Марія, жена Петра Крупи, умерла Авг. 11, 1906	400 „
Від. ч. 21, Николай Гальчак, за утрату правої ноги	200 „
Разом ..	4000.00
Платня головних урядників за Авг.	155.00
Адміністрація „Союза" за Август .	117.89
Весь розхід виносить . . .	4272.89

Розмет платить 5.929 членів на ціле посмертне (кождий по 70 центів) і 491 членів на пів посмертного (кождий по 35 цнт.).

Крім того кождий член платить за орґан „Союза" по 10 центів, на Фонд Резервовий по 2 центи, на Фонд Народний по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 цнт.

Разом платить: член на ціле посмертне 84 центів, а на половину посмертного 49 центів.

К. Кирчів, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маєте від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт.. 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ житя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику роджена або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 доларів до каси „Союза", а рівночасно написати до редакції „Свободи", на який адрес сї книжки післати.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Вересень		
6	Ч.	Евтиха свмуч.
7	П.	Тита, Вартол.
8	С.	Адріяна, Наталії
9	Н.	14. Сави
10	П.	Августа, Мойс.
11	В.	† Усїк. Гл. Іоана
12	С.	Александра

Тяжку втрату повіс Федор Пустовіт, українский штундист, в Balfour, N. D. Именно дня 30 м. м. згоріла йому стайня а в ній девятеро коний і богато господарских знарядів. Шкода не була обезпечена і виносить около 2000 долярів. Се нещасте повинно бути пересторогою для других українских фармерів в околици, щоби обезпечали ся від вогню. Доси ніхто з них не користав з добродійства асекурацій.

С. Ч.

В Брокет, Алта., Кан., лютила ся сими днями страшенна туча. Упав великий град і наробив богато шкоди: усьо збіже вимолотив на пни, навіть картофлї повикидав з землї. Буря тревала заледви двайцять мінут, але й так повиривала много дерев з корінем.

Стефан Ілюк.

На острові Куба вибухла революція. Повстанці звели уже кілька поменших битв з правительственними війсками. Ситуація досить поважна, бо по стороні ворохобників стоїть велика сила народу. Президенг Пальма в великім клопоті. Кажуть, що сю заверюху викликали тихцем аґенти „вуйка Сема", а хоч Сполучені Держави не наміряють нібито мішати ся у внутрішні відносини кубаньскої републики, то все таки не дасть ся заперечити, що „свободолюбні" Американці мають великий апетит на сей богатий острів.

Нїгде хиба не бракує так много дївчат до праці, як в Норт Тонаванді, Н. Й. Одна фірма, що затрудняє майже самі дївчата, заявила, що приймила би що найменше 400 дївчат до роботи, якби їх могла дістати. Богато инших фірм висказало ся в той самий спосіб. Причиною сего має бути велика недостача помешкань і дорогий рент.

Легке землетрясене дало ся чути в місцевости Carcoar в віддаленю 25 миль від Bathurst, N. S. W.

В полуднево західній части Панами дали ся чути два легкі землетрясеня, що тревали 27 секунд. Страт не було жадних.

Легкі землетрясеня дали ся чути в двох місцевосцях в Анґлії. Люди трохи наполохались, але шкоди не було жадної.

Велика пожежа знищила цілу торговельну часть міста Haileburg, New Ont. Шкода виносить 150 тисяч, а убезпечене виносило лише 100 тисяч. Кілька осіб зістало покалїчених.

Докола міста Тульону в Франції горять уже від кількох днів ліси. Війско працює днями і ночами, щоб зльокалізувати страшний пожар, але не може собі дати ради. Огонь захопив кількох жовнірів і спалив їх на попіл.

Дві молоді женщини в Gale, N. Y. виїхали лодкою на озеро, а коли до вечера не повернули, стали свояки за ними шукати. Небавом знайшли вивернену лодку, але їх потонувші тіла виловили з води доперва другої днини.

А. Швінден, аґент і колектор мійского складу кави і чаю в Донкірк, Н.Й. задержав ся перед одним стором, щоб сколектувати від властителя сего стору належність за побрані товари. По хвилї вийшов, сів на віз і не надїючись жадної халепи, затяв коні і поїхав дальше. Нараз якийсь невислїджений доси злочинець вхопив Швіндена одною рукою за горло і став його дусити, а другою витяг йому з кишені усю готівку. Відтак скочив хутко з воза і зник.

В Salisbury Beach, Mass. строїло ся мороженим (ice cream) около 40 осіб. Шість з них находить ся в вельми критичнім положеню і мабуть тяжко буде уратувати їм жите.

Один майнер в Блумінґтон, Іл. перерізав своїй жінці горло від уха до уха, а опісля розчерепив її голову топірцем. Огидний сей злочинець скрив ся десь на фармах, а хоч поліція пошукує за ним вельми енерґічно, не може дістати його в свої руки. Сусїди кажуть, що між тим подружем тревали безнастанні суперечки і се мабуть було причиною такого мерзкого злочину.

Поїзд зелїзниці Балтіморе і Огайо наїхав ненадїйно на чотирох робітників в Loveland, O. і убив їх на місци.

Парох римо-католицкого костела в Торонто, Онт. збожеволів підчас богослуженя. Між присутними в костелї людьми настала паніка. Завізвано поліцію, котра занялась божевільним. Хоч переполох був великий, ніхто з людий не потерпів жадних ушкоджень.

В Hidgeway, Ont. вломили ся злодії в ночи до почтового будинку, а висадивши динамітом огнетревалу касу, забрали значків почтових вартости $200.00 і около $90.00 готівки. Злочинців доси не зловлено.

В Філаделфії збанкротувало величезне фінансове товариство Real Estate Trust Co. Переведене шконтро викрило недобір понад міліон долярів, котрі в незвісний спосіб спроневірив президент компанії на шкоду депозиторів і членів товариства.

В Rome, N. Y. арештовано 50 страйкуючих поліціянтів, відобрано їм всяке оруже і викинено зі служби. Прочих страйкерів, котрих число виносить около 100, ожидає та сама судьба.

На зелїзниці в Чікаґо арештували детективи одного панка, що намагав ся „перешварцувати" трех Хінців з Канади через Бофало до Спол. Держав.

На днях відбула ся в Harpers Ferry, W. Va. конвенція нїгерскої орґанізації „Niagara Movement", заложеної минувшого року в Niagara Falls. На сїй конвенції, що тревала три дні, ухвалено богато ріжнородних резолюцій, котрі мають на цїли піднести уровень культурний муринів в Сполучених Державах і здобути їм прислугуючі полїтичні права.

Кошти відбудованя знищеного недавно землетрусом чілїйского міста, Вальпарейзо виносити-муть щонайменше 100 міліонів пезів. Кільканайцятьох француских банкирів подали уже чілїйскому правительству свою оферту, після котрої підіймають ся пожичити виключно на відбудоване зруйнованого міста 10 міліонів франків.

Великаньскі суми постановили видати три зелїзничі компанії на будову нових двірців в Ню Йорку. Зелїзниця „Пенсилвенія" будує дворець коштом 50 міліонів долярів. Щоб зробити місце на поставлене сего кольоса, мусїли закупити і звалити 400 будинків. Тепер знову зелїзниця Ню Йорк Сентрал враз з зелїзницею Ню Гавен розпочали будову нового двірця коштом 70 міліонів долярів. На площу під сей ґмах завалено цїлих шість бльоків мешкальних домів поміж 42-гою а 57-мою улицею. Тепер в тім місци копають величезні фундаменти. Дворець зелїзниці Пенсилвенія буде укінчений за 2 роки, а дворець зелїзниці Ню Йорк Сентрал буде готовий доперва 1910 р.

В столици Угорщини, Будапешті відбуде ся дня 16-го вересня с. р. торжественне відслонене хорошої статуї Вашинґтона, котру уставлено в найкрасшій части мійского парку. Тим способом зреванжують ся Мадяри американьским горожанам, що то перед кількома лїтами поставили в Клївлендї рівнож хорошу статую великому мадярскому патріотови, Кошутови. На се торжество запросили будапештеньскі власти майже всїх бурмістрів американьских міст, президентів усїх американьских університетів і богато инших визначних личностий зі Сполучених Держав.

Японьске правительство повідомило департамент Сполучених Держав, що в день 1 вересня отвирає порт Дальний і віддає його до ужитку всїм державам.

Японія зажадала від Росії звороту коштів удержаня російских бранців в японьскім полоні і при тім покликує ся на дотичну точку гульского миру. Японія домагає ся заплати 15 міл. фунтів штерлїнґів, а на поперте сего домаганя предложено подрібні рахунки. Російске правительство, не маючи ніяких фондів до розпорядимости, крутить поки що в той спосіб, що вважає японьске домагане за високе, та Японія своєї претенсії не може зречи ся і буде на еї виплату натискати всїми способами, бо сих 15 міл. фунтів штерлїнґів значить ся поверх 300 міл. корон, а японьский буджет, підтятий послїдною війною виказує 8 міл. фунт. штерлїнґів дефіциту. Російске відшкодоване не булоб як раз покритем сего дефіциту, так що Японцї вже не заінтабулювали его між доходи, бо тодїб японьский недобір досяг висоти 23 ох міліонів фунтів штерлїнґів.

Чи є справедливість на сьвіті?

(Казка).

Недавно тому жив на тім сьвіті божім великий дідич Деркач. До него належали поля, ліси, пасовиска і сіножати на цілій широкій Україні.

Куди оком глянеш і запитаєш: — А чия то земля? — то й почуєш: — Деркача.

Деркач з нікого скіри не здер і не з людскої кривди богатим став ся.

Землю одідичив по батьках, дідах і прадідах, що єї від всяких хижих ворогів обороняли і єму лишили. Відколи Деркач дідичом став, жив по божому, шампана не пив, в карти не грав, за границю до „компель‘ не їздив, у сойм, ані в парлямент не пхав ся, гроший на жадні вибори не видавав, ані до політики в нічім не мішав ся, іно пильнував добра свого і богацтва, як ока в голові днем і ночію.

Бувало, коли в теплу літню ніч вся твар божа, помучена денною працею о кусничок хліба, спочиває сном блаженних, то дідич Деркач на своїх тоненьких ніжках розшибає ся по полях і сіножатах, — бігає схований в траві, та видеркує:

— Дер дер дер-дер!

Одні казали, що Деркаченко учить ся німецкої літератури, та зачинає від „der die, das“, а що не второпає — die ані — das, вічно повтаряє — der, der.

Другі злі язики нічних птахів говорили, що Деркач, дідич, ходить на залицяня до перепилиці, котра від него утікає під полукіпок, бо Деркач простий та некультурний анальфабет, а вона еманципована пані, пшеницею і просом годована і на паньских ланах хована.

А знов оката, кривописка а дуже велика обмовниця Сова полетіла до чорних Орлів аж у Відень і Петербург і наплела, що Деркаченко бунтуєсь, викликує з трави козацкі сотні і хоче добувати вільної та самостійної України!

За доносом Сови, злетіли чорні Орли, поділили поміж себе деркачову Україну, а білого Орла на шматки подерли.

Деркача лишили живого, але надали єму всіляких офіціялістів, ржондців, та економів, щоби завідували великими добрами Деркача, бо він некультурний анальфабет. Настановили міліцію, завели суди, побудували клітки на бунтовщиків, заложили всілякі „начальства“ і „чини“ і „урженди“, а над тим всім віддали власть не Сові але єї чоловікови Пугачеви.

А Деркаченкови всьо тото за бай-бардзо!

Він як ходив так і ходить, як видеркував так і видеркує в траві по ночах, діти як виховував, так і виховує, по божому заєдно жиє, за померших на служби дає і всілякі податки платить.

Минають зими за зимами, настають весни за веснами, переходять літа за літами і Бог іно сьвятий знає, кілько тих зим, весн і літ пересунуло ся по деркачевій Україні до нині, а зміни в нічім нема — не видати!

Всілякі офіціялісти, як завідували, так і завідують добрами дідича Деркача, як стояли так і стоять клітки наповнені хижаками, котрих суди судять і замикають, міліція узброєна як стояла так і стоїть — на бунтовщиків чекає — а Пугачі як здавали рапорта в Петербурзі так і здають, що всьо по указу „благополучно“ жиє. — І справді всім благополучно жиє ся на деркачевій Україні, іно сам дідич Деркач від якогось часу чогось дуже посоловів, аж на лици змарнів, а ноги тонкі висохли так, що ледви на них утримати ся може!

Злетіли ся добрі сусіди як почули, що Деркач хоче писати завіщане.

І Чапля і Журавель і Чайка і Качка, навіть наш славний письменник Бузько — всі позлітали ся у хутір Деркача на сіножати, аби свого дідича розважити, розвеселити і в смутку потішити. Післали і по славну ворожку зі Зварицкого, щоби уроки на голові відоляла, післали і по франкового Лиса Микиту, занесли молебень чорним крукам у монастир, але всьо дармо!

Дідич Деркач нишечком по траві ходить, обвислими крилами по довгих та худих, висохлих ногах бє ся і в розпуці проголошує: „Нема справедливости на сьвіті — нема! Боже! зішли на мене смерть, а ні — то сам повішу ся!

— Омерзіло мені жити на сьвіті з тими польско-німецкими Борсуками, що то їх милостивий Орел установив! Найяснійший Орел казав, що вони мої слуги і піддані, мають мого добра пильнувати і доглядати, а якеж мені це пильноване і догляд? Боже, Боже! Пасуть ся моїм добром, в сало і в золоте піре поростають, а я, колись богатий дідич батьківскої землі, мушу нині на заробітки іти, і на переднівку у Хомяка хліба пожичати, аби дітваків прогодувати! А вже найдужше мені надоїло, що, як появлю ся деколи в городі, або принесу податки, то мені всі „тикають“, некультурним називають і кажуть: „Стуй мурґо за джвямі“. Всюди мені „тикають“, „мурґають“ і некультурним називають, але як прийдуть які вибори до Думи і Вирей, то всі череваті Борсуки пруть ся до тебе за голосом: der, der!“

І нарікає Деркач, а громада стоїть задумана і собі посоловіла, не знає що на це і сказати.

Стоять бідні бродяги на довгих ногах, вихуджених і висохлих за розкошами в сьвіті зьвірячім, а в кінци виступив на перед війт з Ковпця, найстарший з громади Бродяги, Журавель старий, витягнув довгу шию на перед, тай каже:

— Сьвяту правду говорять кум Деркач! Я і сам недавно був запрошений на велику нараду птахів в городі, на котру скликує нас, війтів зі всїх громад цілого сьвіта зьвірячого якийсь дуже адукований і на борсучих дворах хований і годований Columbus domesticus (хлопи перевернули його прізвище на Глупиньский, а Ляхи на Ґломбіньский) і чув я там на власні уха, що ми бродяги не народ, а лишень „щеп“ темний та некультурний, то і не можемо мати рівних прав з другими, котрим милостивий Орел позваляє вибирати до Думи і Вирей кого схотять.

— Нам вони вже самі мають назначати і назначують, а все самих учених Козлів, цапів, телят або баранів і ослів і диків, що добре хрунькати уміють, тай биків, щоби своїм ревом заглушили німецких вовків, що скажено виють.

Як таке почула чубата Чайка, зверещала: „Квіт! квіт! квіт! з панованем борсуків череватих! Ми тепер всі рівні!

— Квіт з козлами, цапами, телятами, баранами і ослами, котрих війти з громад зьвірячих вибирали до Думи у Вирей на хрунькане! а дика качка додала: Так! так! тепер полетять до Думи у Вирей деркачі, бузьки, коси, соловії, тай мій чоловік качур також полетить; так! так! верещала качка.

І коли так громада раду радить, а всі тішать ся, що небавом настане рівне, безпосереднє, загальне і тайне право вибору до Думи у Вирей і коли з того зачало вже і до сварки приходити, коли вже і стрільці стали цівками міряти в громаду бродяг, що в траві вічувала, дідич Деркач заточив ся в право і в ліво, а відвак повалив ся, стріпав ніжками, крильцями, протягнув ся і перестав жити.

— Не від кулї поляг, як єго братя в Лядскім! Мав легку природну смерть — закликала громада в оден голос і всі, клякнувши, клепали бездушно клювами молитву за усопших: Ідїже нїсть болїзни нї печали, но жизнь безконечная — тай — Помяни Господи Раба Твоєго — Деркача!

Господь вислухав просьби Деркача, — бо ту на земли нїхто нїколи не хотів вислухати єго — покликав єго до своєї хвали в царстві небеснім як праведника божого, боячись, аби за „роскошами“, яких дізнає рід бродяг голих, босих та голодних під панованем і опікою борсуків череватих, справді не повісив ся.

Поховали дідича Деркача, як звичай велить, засьпівали в останнє: Со сьвятими упокой і вічная память, — і він прийшов до неба.

Дивить ся, — а ту двері замкнені.

Він на тім сьвіті нїколи нїгде силою не добивав ся і не пукав і єму нїгде не отвирали; а якже єму на тамтім сьвіті пукати?

Поставив Деркач козацку шапку на цалини при одвірку, а сам сів на порозі тай в плач:

— Нема і в небі справедливости! Кілько то я настоював ся попід борсучі пороги і наслухав ся „Стуй мурґо за джвямі і чекай“ — отже тут не ліпше ся діє! Радше вже було на земли Борсукам череватим вислугувати ся і панщину робити! Там я жінку і діти лишив!

І коли так Деркач собі жалує ся, садить до неба великий князь з роду ласицеватих, Борсуков, убраний в контуш, на голові рогата конфедератка, при боці карабеля золотокована, а на пальцях сигнетів і перстенів тьма, бриланти як сонце горять і як зьвізди сіяють. — Садить шумно та бутно, аж відсапує, а на порозі завадив о Деркача.

— А ти цо ту робіш? питає князь „небескей крві“ зігнутого ві двоє Деркача.

— От сиджу і чекаю, бо не хотять до неба пустити — відказує Деркач, а сам хап за шапку, щоби „Ясному“ низько до землї вклонитись.

— Небо не для цебе! Може і ту бендзеш страйковал за повшехнем, рувнем, безпосьреднем і тайнем ґлосованем?

— Для цебе паньщизна і бук! Зобачиш з якімі гонорамі бендон ме пшиймоваць! — сказав гордий князь, а приступивши до дверий неба, запукав що сили тричі головками перстенів.

Сьвятий Петро, почувши стукане, біжить з ангелами, архангелами і архистратигами подивити ся, хто то так небесні врата бомбардує, думав, що Япанці, побідивши Москаля, не мають вже на земли з ким воювати, та до неба поганьці добирають ся; тож отворивши браму ключами, аж посинів зі злости, увидівши, що то Борсук в так неприличний спосіб до неба пхає ся і гнївно каже: „У нас заведено від сотвореня сьвіта для всїх рівне право! Коли Деркач, той великий дідич цілої України стоїть покірно і чекає, то стуй Асан також за джвямі! То не з хлопом на тамтім сьвіті до діла!“ сказав сьвятий ключник, тріснув дверми, замкнув їх назад і плюнув позад себе. Князь Борсук як почув таке, то мало з гніву і люгости та превеликої злости не пук! Ходить надутий, аж посинів, цілий в індика перемінив ся, стискає карабелю і белькоче як безглуздий: Боже! дай мі станоньць пшед Твоїм Маєстатем, аби теґо блазна научиць розуму. Я на тамтим сьвеце не тиле і не такіх зналем уржендніkуф і не еднеґом навет міністра позбавіл ґодносці і хлеба, — а он сьмял мі в обецносці моеґо подданеґо поведзець: Стуй Асан за джвямі!

Дідич Деркач встав, та вже не плаче, а регоче ся, сьміє ся, і взявшись за підбоки, видеркує так голосно, що в небі і на цілій Україні чути єго дзвінкий голос:

— А бер! бер! на розум бер! бер! Ми всі рівні! Є справедливість в небі і на земли буде! А бер! бер!

І так передрочує ся худоногий Деркач з товстим череватим Борсуком, князем з роду ласицеватих хижаків о рівні права в сьвіті зьвірячім!

Ciconia alba.

Кінцева студія над детективом.

В 32 ім ч. „Кан. Фармера“ розвів ся п. Стефаник над моєю статею, поміщеною недавно в „Свободі“, так широко і з такою арґументацією, що мені не лишає ся нічого, як хиба махнути рукою на того „діяча“ Канадийскої Руси. Відповідати йому слово в слово я уважав би низше своєї чести, якої у Стефаника давно уже нема, бо погубив її, переходячи з „обозу“ до „обозу“... Та все таки треба дещо сказати, щоб ширший загал міг собі уявити характер сього „визначного“ чоловіка.

П. Стефаник був уже — як то повідають — на столї і під столом... Не з одної печи кушав він хліба... Як простий робітник був він колись завзятим соціялістом. Мішав ся тоді в найріжнороднійші справи, до котрих не доріс, і котрих зовсім не розумів, а через те вмішуване більше шкодив, чим помагав. Відтак зляла ся на него ласка божа: Серафимова десниця висьвятила його на попа, а згодом і на віце попа... П. Стефаник хутко розчарував ся і перейшов на католицизм. Коли в Гурівскій церкві читав „Вірую“ або „апостола“, то всі люди завертали головами з великого зачудованя. (Як вам тоді, пане Стефаник, було?...) — „Ади! піп духоборский і серафимский і всілякий!...“ взносились шепоти аж до копули. Повіяло вітром русско-синодально-православним... Січиньский ставить церкву, а Стефаник, розуміє ся, помагає йому всіми силами. (Він вже був тоді полісменом!) Зачувати, що тепер ладить ся на попа і хоче їхати в Тихонів гарем на теольоґію. Та тут перебіг йому дорогу хитрійший Фекула, виробивши собі позицію у Тихона тоді, коли сей „пресьвященнійший“ перебував у Віннїпеґу. П. Стефаник кидає лихом об землю і стає „індепендент детективом“. Він скликує „мітінґ“ в справі читальні, а що йому не хотіли там повинуватись, то він на підставі „поліцейскої власти“ виправив відому усім бучу і від того часу вішає псів на всіх членів і на саму читальню.

Отсе маєте коротенький начерк одного з теперішних наших „деркачів“.

Чи ж може не „постійний“ характер? Бодай такі люди на камени родились!..

А тепер кілька слів до вас, пане „деркачу“. Се, що ви пописали в „Кан. Фармері“ — то пуста полова. Вашу амбіцію пізнати з кождої стрічки вашого „писанечка“; се й сліпий намацає! Хочби ви й не підписувались, то й так кождий догадає ся, що се духовий витвір п. Стефаника... Так писати потрафлять справді лише „недоростки“!... Ви кажете, що я служу до підписуваня дописий в „Свободі“. Гм... чудне діло! Які то ви, добродію, догадливі!.. А скажіть но мені, як ваша ласка, чи знайде ся на сьвіті чоловік, котрий підписував би те, чого зовсім на очи не бачив?... А хочби й так було, як ви се благорозумно заключаєте, чи се така велика нечесть підписати ся під статею, що розкриває несьвідомим очи й отвирає уши на „діяльність“ таких як ви „деркачів“? Отже я підписую дописи, а ви?... Ви служите до митя „сіті-майора“ Ш., ще й уважаєте собі сю „роботу“ за велику честь! Ви служите також і на те, щоб могли за дармо брати людий до корту, як се було свого часу із п. Іваном Островским. Бідний чоловічиско Богу духа винен, а завдяки вашій „людяности“ пересидів кілька днів в корті і вийшов звідтам, як головня чорний та розжалоблений. І скажіть, добродію, де ваша совість? А кілько то за вами подібних „зделок“, що не бачили сьвітла дневного?!

Як ви властиво маєте „відвагу“ себе боронити... але правда! — ви себе не бороните, лише черните других!... Значить ся, ви винуваті, бо не потрафите очистити ся!

Написав би я більше, але шкода часу! Я знаю, що се вас, добродію, не направить! хиба тільки користи з отсих стрічок, що читачі „Свободи“ дізнають ся дещо більше про вашу особу. Ви, пане, самі себе не знаєте. От недавно критикували ви завзято К. Р. Н. Союз а тепер обернули кота хвостом... Справді, хиба лише одному Богу відомо, на якій ви галяці повиснете... Взагалі у вас тільки проектів і переконань, що у заяця скоків! Та уважайте, добродію, що: хто під ким ямку копає, сам в ню падає!...

Той сам.

Дописи.

З Ґімлі, Ман., Канада. В числі 31-ім „Свободи" надибали ми замітну стаю п. з. „Покровитель Канадийскої Руси", написану п. С. М. В. Прочитавши заголовок, ми мали на думці, що се може справді якийсь покровитель з'явив ся для нас. Читаемо дальше — ага! се за „Єго величество" Кирила Ґеника. О!.. а тож так можна?! Таж п. Кирило задумуе аванзувати ще на висше становище, бо теперішне за низьке для его „особи"... Ми не думаемо, що се становище мае сягати так високо, як бл. п. Юди Іскаріотского, але се вже напевно можна сказати, що „ґеник" хоче бути „божком", бо що то значить бути для него віцекоролем для темнійших?... Божком — то all right! А „помазанника" свого вже мае і то такого вірного, що і собака не може бути вірнійший — редаґуе казетку „Канадийский Фармер" а у вільних хвилях помагае будучому „божкови" критикувати сьв. письмо і викидати з евангелія цілі уступи, а відтак занимае ся розпродуванем вже готових, „пофіксованих" на свій лад книжск. Ви може не віри те? Се факт! Ось послухайте.

Минувшого місяця п. Василь Трефяк з Ґімлі був в редакції „Кан. Фармера" просити того помазанника в особі Й. Меґаса за товмача в справі купна фарми. Пан Меґас показуе ему Новий Завіт на нашій украіньскій мові і просить его, щоб ссбі купив. П. Трефяк оглянув книжку і побачив, що майже ціле евангеліе сьв. Мафтея було попере мазуване і попідписуване і то ще як! Не на чистих місцях з боку, але з гори до долини таки через друковане. Приміром глава 3, стих 17: „І ось голос із неба, глаголючи: Се мій Син любий і т. д." Через ті слова написано впоперек олівцем: Чиста байка. Через слова: „Покайтесь, приближилось бо царство небесне" написано: Где було? Де лише написано про чуда Ісуса Христа, там всюда намазано грубим почерком олівця: Байки, а на притчах Христових: Приповідки. П. Трефяк запитав редактора, хто то так понаписував? А пан „редахтір" відповів, що то „пан Ґеник з Маніґранту".

Ов! пане Ґеник! А вам дитиначі літа вернулись?.. по книжках писати? Бракуе вам паперу? Коли конечно забажалось вам критикувати сьв. письмо, котре есть підставою морального житя, то покажіть, яку ви приготовили підвалину і як ви думаете будувати на ній моральність.

Ми не маемо права запеpечати вам сесю вашу „роботу", не хочемо вас учити, а пишемо се лише тому, щоб люди знали, який то з вас кепський фарисей. Запитуемо отсим „вашу всечесність", чому то ви межи людьми перед вибораии не говорите людям, що в біблії самі „байки"? Чогож ви тогди такі побожні і облесні?.. Приходите з солоденьким і покірненьким: „Слава Ісусу Христу"...

Подаемо се до публичної відомости шан. читачам „Свободи" в Канаді, щоб не вірили в солодкі й побожні слова будучого канадийского божка Кирила Ґеника.

На сім місци ґратулюемо п. С. М. Б., авторови статі „Покровитель Канадийскої Руси". Славно! Славно! і ще раз: Славно! Честь вам за се, що відкриваете махерства нашого рідного кровопийця і отвираете очи тим, котрі їх мають а не бачуть. А разом дякуемо і Хвальн. Редакції „Свободи" за поміщене сеї статі і инших подібних, що просьвіщають народ, дають пізнати причину страшної недуги і боляків на орґанізмі Канадийскої Руси.

По прочитаню висше згаданої статі, чекали ми з цікавостію на ліберальну шмату „Кан. Фарм.", чи як її тут в Ґімлі називають: Cow boy — котру також декому з нас за дармо „пани ліберали" посилають. Ми хотіли бачити, як то пан махер буде махерувати й викручувати ся з тих правдивих, зроблених ему закидів. Чекаемо тиждень, от шматка вже е. Шукаемо, чи нема чого в обороні „чести" нашого біблійного критика. Нема! — Ага, е щось подібного... Якийсь Деркач обізвав ся, якби виполошений з канадийских очеретів. А чеше, чеше, йой! Однак на стільки гречний, що перепрошуе наперед тих, котрим наміряе своїм „зґреблом" здерти з голови струпок... Тут знов якесь махерство. Мабуть особа будучого „божка" скрила ся за того якогось Деркача і деркае... А коли справді тую „пуцівку" самостійних написав якийсь там Деркач, то можна напевно догадувати ся, що диктував її сам „покровитель Канад. Руси"... Пуцуйте дальше, чесні панове! Ми вам зовсім не завидуемо вашої „діяльности" і можемо вас впевнити на сім місци, що конкуренції не знайдете... Тільки так дальше!..

А ви, пп. Редактори „Свободи" і „Ранка" — Hands up!.. Чи не знаете з ким діло? Тут за Деркача скрила ся ще друга „личність", що сего слова: Hands up! уживала через два роки в Сполучених Державах...

П. Деркач (?) пише, що стовпи, підтримуючі „Ранок", вже погнили, бо були з лихого матеріялу і „Ранок" упав. Не журіть ся добродію! Сі стовпи не тілько що не погнили, але вони щораз більше заострюють ся, а на тих заострених кінчиках можуть легко застрягчи головки всяких деркачів та вудвудів, що так хороший „сьпів" завели на Канадийскій Руси... Пождіть лишень трохи, панове деркачі; прийде і на вас пора забирати ся у „вирей"..

Зі всього вашого „деркания", п. Деркач, найсьмішнійше те, що називаете редактора „Свободи" бідним. Ми не перечимо, бо не знаемо его лично. Може бути, що він бідний матеріяльно, але, читаючи „Свободу" через сім літ, ми певні, що він дуже а дуже богатий в тое, чого вам, деркачам, дуже а дуже бракуе!..

При кінци скажемо вам, пане „редахтір" від Canadian Cow boy, що своїми замітками не завернете ні кому голови. Ми вже знаемо ся на таких пташках, а що до політики, то ви ще рішучо за зелені!..

Здоровимо щиро всіх шан. читачів „Свободи", а з вами деркачі та вудвуди до свиданя при наступаючих виборах!

Члени читальні:
Ю. Б., С. Д., Н. Дж., О. Д.

З Вілмінґтон, Дел.

У нас приключила ся на днях слідуюча сумна подія. Оден чоловік, именем Дмитро Ґутей Кілочка, родом з Горішної Ямної, пов. Добромиль в Галичині, прибув тут до Вілмінґтону перед трема тижнями і дістав роботу при зелізній фабриці. Переробив неборак заледво два тижні і через необережність пішов у сиру землю. Именно зіґрів ся сильно при роботі, напив ся студеної води і дістав запалене мозку. Привезли його з фабрики до його помешканя і прикликали двох докторів. Лікарі не могли його виратувати і він розпрощав ся із сьвітом таки тої самої ночи. Сей чоловік числив около 40 літ житя, полишив в краю жінку і трое діточок, а крім того якийсь довг на своїй реальности. Не належав до жадного братства ані до жадної орґанізації, то наші Русини скинули ся по кількадесять центів і віддали тіло небіщика сьвятій землици.

Михаїл Возьний,
секр. Р. Н. С.

З Когус, Н. Й.

Із всіх закутків Америки подають до часописей, як живе ся Русинам в даній місцевости, а у нас що? — Усі заснули твердим сном і годі їх добудити ся! Вже 15 літ, як мешкають тут наші люди, а ніхто ще не читав доси ані одної звістки про жите тутешних Русинів. Правда, колись була тут заледви маленька горсточка наших родимців і они не могли розвинути жадної діяльности на свою власну руку. Записали ся до рускої парохії в Трой і від того часу навіть їм не при голові яке небудь громадяньске діло. Тепер обставини рішучо змінились. Русинів живе тут уже спорий гурток і они могли би легко (якби лише хотіли!) побудувати свою власну церков і удержати свого сьвященика. Так щож, коли наших людий оповила тьма кромішня. Жадної просьвіти, жадного братства, а братство повинно би вже давно бути. Кілька літ тому назад з'орґанізовано у нас М. Рус. Нар. Союз, що складав ся з 32 членів. На жаль, мушу сказати, що від послідної гол. Конвенції виступили майже всі: лишило ся всього щось 9 членів. Ось маете примір нашого поступу і нашої цивілізації. Час би вже нашим громадянам отрясти ся з тої байдужности, час подумати про свою будучність і про будучу долю своїх діточок!

Заложили му тут запомогове братство сьв. Петра і Павла, до котрого вписало ся 25 членів. На сім місци кличу до вас, дорогі братя Когусяни, приступайте громадно до нашого братства і до Союза, бо сї інституції основані на вашу користь. Місячна вкладка невеличка, а вразї якого нещастя поратунок великий. Роздумайте собі, родимці, що час на часї не стоїть, ніхто з вас не знае, чие завтра; а хто вам поможе на випадок недуги, каліцтва або й смерти? Не будьмо, братя, ворогами самим собі і своїм родинам!

Тут надміняю ще, що парохія в Трой остае знову без сьвященика, бо о. Двулїт відійшов. Богато наших людий перейде певно на православіе. От і тепер двое дітий було хрещених у цареславного попа, а одно у польского.

Дорогі братя Когусяни! Тепер на нас приходить черга показати другим руским громадам, що ми варта і що ми потрафимо... Ану но, подумаймо трохи над своею судьбою! Чейже ми не схочемо бути послідні?..

Д. Мерена.

З Олеан, Н. Дж.

Подаю до відомости усіх наших краянів, що хто з вас не мае жадної роботи, або получае низьку платню за свою працю, нехай приїзджае до нашої місцевости, а дістане сейчас добру роботу в гарбарни або в „каршапі". Ту платять найменше по $1.25 денно, а можна заробити далеко більше; се залежить від зручности робітника і від самої роботи. Я не е жадним аґентом і нікого не силую ані не намовляю, але з почутя до братів Русинів подаю отсих кілька стрічок під розваґу наших робітників. Може неодин розщибае ся за роботою, або робить за малу плату, а не знае, в котру сторону кинути ся за поплатнійшим занятем. Задля того, а властиво для таких, що шукають відповідної роботи, подаю сих кілька слів до „Свободи". Як хто мае щиру й непримушену волю, нехай приїзджае, а коли приїде, най допитуе ся за моею адресою, а я йому поможу.

Григорій Костра,
Box 391, Olean, N. J.

З Джерзи Сіти, Н. Дж.

У нас тепер часи досить добрі; робота йде добре. Нема ані одного чоловіка, щоби був без занятя. В цу кроварні підвисшили платню 5 центів денно. До сего часу платили по $1.45 а тепер платять по $1.50 за 10 годин праці. І по иньших фабриках добра платня; на примір в табачни заробляють дівчата по 2 д. денно. В нашій парафії вже трохи успокоїлось; „Москалі" з під Горлиць накиринили як Бог приказав, наробили довгів на нашу сьвяту церков без числа і міри, тай затихли, небожата, до якогось часу. Всьо благополучно... маемо царство Боже на земли... Гей, гей, нема то як „русскіе крестьяне!"

Е. К.

На Боевий Фонд в Галичині зложили доси Русини замешкалі:

1.	в Ню Йорк, Н. Й.	216.52
2.	„ Питсбург, Па.	207.20
3.	„ Нортгемптон, Па.	143.85
4.	„ Мікісракс, Па.	122.29
5.	„ Тейлор, Па.	100.00
6.	Канадійці (мабуть з Винипег і околиці на Хлопский Фонд)	95.76
7.	„ Карнеґі, Па,	82.50
8.	Нюйорский Комітет	80.00
9.	„ Алеґені, Па.	69.45
10.	„ Ансопія, Конн.	65.72
11.	„ Чікаґо, Іл.	51.73
12.	„ Йонкерс, Н. Й.	51.55
13.	„ Едмонтон, Кан.	44.75
14.	„ Мантріол, Кан.	41.90
15.	Члени К. Р. Н. С.	38.50
16.	„ Мікіспорт, Па.	36.00
17.	„ Форд Ситі, Па.	35.25
18.	„ Скрентон, Па.	33.75
19.	„ Бруклин, Н. Й.	26.20
20.	„ Ботлер, Па.	25.75
21.	„ Правиденс, Р. А.	20.35
22.	„ Манор, Па.	20.00
23.	„ Болтимор, Мд.	19.10
24.	„ Філаделфія, Па.	19.00
25.	„ Микаду, Па.	17.25
26.	„ Дербі, Конн.	14.50
27.	„ Джерзі Ситі, Н Дж.	13.75
28.	„ Монесен, Па.	13.50
29.	„ Лорейн, О.	12.50
30.	„ Винипег, Кан.	12.50
31.	„ Йорквил, О.	12.25
32.	„ Голийок, Масс.	10.95
33.	„ Елмайра Гайтс, Н. Й.	10.55
34.	„ Елізабет, Н. Дж.	10.00
35.	„ Кенонсбурґ, Па.	10.00
36.	„ Ембрівил, Тен.	10.00
37.	„ Елм Валі, Кан.	10.00
38.	„ Сейр, Па.	8.80
39.	„ Феєт Ситі, Па.	8.00
40.	„ Сан Франсиско, Кал.	8.00
41.	„ Реймі, Па.	7.65
42.	„ Олифант, Па.	7.00
43.	„ Капер Клиф, Канада	7.00
44.	„ Мт. Кармел, Па.	6.00
45.	„ Перт Амбой, Н. Дж.	6.00
46.	„ Тервил, Конн.	5.75
47.	„ Бломфілд, Н. Дж.	5.50
48.	„ Бофало, Н. Й.	5.25
49.	„ Какрейн, Кан.	5.00
50.	„ Савт Форк, Па.	5.00
51.	„ Ст Луіс, Мо.	5.00
52.	„ Майнерсвил, Па.	5.00
53.	„ Калифорнія, Па.	4.50
54.	„ Стюартборн, Кан.	4.00
55.	„ Ванкувер, Кан.	4.00
56.	„ Білмаєр, Па.	4.00
57.	„ Ралей, Канада	4.00
58.	„ Ґренфел, Кан.	3.50
59.	„ Сомит, Н. Дж.	3.00
60.	„ Ґлендайв, Монт.	3.00
61.	„ Трентон, Н. Дж.	3.00
62.	„ Порт Гені, Кан.	2.50
63.	в Торонто, О.	2.20
64.	„ Донмор, Па.	2.00
65.	„ Принстон, Айд.	2.00
66.	„ Шамокин, Па.	2.00
67.	„ Вест Сенека, Н. Й.	2.00
68.	„ Сифтон, Кан.	1.80
69.	„ Гайд Парк, Мас.	1.50
70.	„ Донкирк, Н. Й.	1.50
71.	„ Напінка, Канада	1.25
72.	„ Гілда, Ва.	1.00
73.	„ Кенмор, Кан.	1.00
74.	„ Форт Ендрюс, Масс.	1.00
75.	„ Оксфорд Форнес, Н. Дж.	1.00
76.	„ Вилксбари, Па.	1.00
77.	„ С. Омага, Неб.	1.00
78.	„ Гавстон, Тексас	1.00
79.	„ Босворт, Канада	1.00
80.	„ Трі Форкс, Кан.	1.00
81.	„ Вестлі, Кан.	1.90
82.	„ Поконо Лейк, Па.	1.00
83.	„ Прайсборґ, Па.	1.00
84.	„ Корєл, Канада	1.00
85.	„ Лейк Адолф, Канада	1.00
86.	„ Фінікс, Канада	1.00
87.	„ Еґелберт, Кан.	0.70
88.	„ Роч Персі, Кан.	0.50
89.	„ Стонвол, Ман.	0.50
90.	„ Ґлестон, Н. Дак.	0.50
91.	„ Телфорд, Кан.	0.50
92.	„ Єйл, Ва.	0.50
93.	„ Ст. Меріс, Канада	0.50
94.	„ Летелієр, Кан.	0.25
95.	„ Колмен, Кан.	0.25
96.	„ Шандро, Кан.	0.25
97.	„ Форт Вилєм, Канада	0.25
98.	„ Сикс Майлс Рон, Па.	0.25
99.	„ Вулслі, Канада	0.25
	Разом	$2,094.23

— „СВОБОДА" посилае гроші до всіх частий світа по тій самій ціні, що всякі чужі агенти. Гроші доходять до краю за 12 днів. Чого волочитись по чужих, коли свої могуть вас так само обслужити. Адресуйте

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

J145

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяцїв $2.00
До старого краю на 12 місяцїв $3.00
В Америцї на 6 місяцїв $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українцї через Книгарню „Кіївскої Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Грошї треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете і почтара або аґента на експресовім офісї, вішлїть нам, бо без того ми не можемо грошей дістати.

Адрес:

„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, также свій старий адрес.

Учительскі курси в Київі.

Жваво, з великим інтересом проходили курсові збори, на яких піднимали ся важні питання з ініціятиви курсового комітету комісій або й окремих учасників курсів. На сих зборах вільнійше дихало ся вчителям, — не було начальства перед очима, а для порядкування зборами що-разу вибирали голову з товаришів, і через те усі висловлювали свої думки вільно.

Курсові збори 10-го серпня були найважнійші. Тоді принято устав товариства взаємної запомоги учителям теперішним і колишним київскої губернії, коло якого можуть згуртувати ся тепер учителі й з Київщини, як се зробило ся давно уже по инших губерніях.

Принято резолюції, які виробили комісії (1. Комісія реформи нижшої народньої школи і правного становища учителя, 2 Комісія в приводу української школи).

Резолюцію про народню школу і права учителя подаємо тут в перекладі, а другу резолюцію, про українську школу так і приняли збори на українській мові. Перша резолюція розпадаєть ся на 4 розділи.

Розділ перший. — Просьвіта:

1) Просьвіта повинна бути вселюдна, обовязкова й безплатна.

2) Школа повинна бути єдина й без перериву.

3). а) Наука повинна бути вільна й рідною мовою учнів; б) релігійне виховане не треба передати в школи на семю.

4) Народню просьвіту треба передати в руки місцевих органів самоуправи.

5) Органам, що порядкувати-муть школами, треба дата автономію.

6) Сї органи мусять складати ся з виборних від народу та з учителів нарівні.

Розділ другий — Школа:

1) В основу шкільної просьвіти треба положити знане письменства та умілости, як плодів загально людскої творчости.

2) Кошти на народню просьвіту повинні йти від держави.

3) Коштами сими має порядкувати шкільна рада, що складаєть ся з учителів, земского лікаря й одного чи двох членів від місцевих органів самоуправи.

4) Всї питання що-до шкільного діла повинна рішати шкільна рада.

5) Шкільна рада порядкує наукою й вихованем по школах, складає екзаменаційні комісії, до яких запрошує асістентами учителів з инших шкіл.

6) В органах самоуправи мають брати участь і заступники від учителів з правом рішаючого голосу.

7) Переміщати й увільняти учителів против їх волі може тільки товариский суд.

Розділ третий—Учитель:

1) Курс учительских семинарій належить поширити до програми середних шкіл по загально-просьвітним предметам.

2) Хто добув курсу з семинарії, має право поступати у висші школи нарівні з учнями инших середних шкіл.

3) Що-року повинні впорядковуватись для учителів курси для загальної освіти.

4) Зрівняти всїх учителів що-до пенсії.

5) Завести посади запасних учителів по 1-му на кождих 15 шкіл.

6) Покласти в початкових школах платню найменше 600 рублів, щоб дати учителеви спроможність дбати тільки про школу; крім того встановити через кождi 3 роки прибавку в 10 проц. пенсії.

7) На випадок тяжкої слабости, що не давати ме працювати, учитель має право на повну пенсію, хоча-б і не дослужив сповна літ; на випадок його смерти се право переходить на семю, доки потреба в тому буде.

Розділ 4 — Освіта поза школою.

Органи місцевої самоуправи повинні позаводити вечірні недільні й будені школи для дорослих. Організувати як постійні, так і мандрівні народні університети, школи, бібліотеки й музеї. Взагалі на місцевих органах самоуправи лежить повинність дати спроможність людям освітити ся що-до громадянских питань, а для того—знайомити їх з історією, правом, політичною економією і т. д.

* * *

Що до української школи, то на зборі подано отсей проект, який збори ухвалили.

Історія української просьвіти показує, що до кінця XVIII. віку Україні мали свою школу. Уся Вкраїна вкрита була школами незгіршими й середніми, а в Київі була висша школа — академія. Всї ті школи удержував і оплачував сам народ своїми власними грішми, без запомоги від держави. Чужоземці, які були на Вкраїні, починаючи з XVII. віку, дуже хвалять велику освіченість і культурність тодїшних Українців. Як дуже поширена була тоді освіта, показує те, що до з'єднання України з Московю було на Вкраїні не менше як 24 друкарні, а в московскій державі тим часом тільки одна. На прикінці XVIII. віку петербурске правительство заборонило вкраїнські школи й завело московскі; дітей туди приводили силою з запомогою поліції. Просьвіта страшно впала. Наприклад, у половині XVIII. віку на території Чернигівского полку було 134 школи, одна школа на 746 душ, а через 120 літ (кінець 70 х .років). на тій же території шкіл було тільки 68, одна школа на 6,730 душ.

Чужомовна школа відрізнила інтелігенцію від народу. Народ остав ся блукати в темряві, а інтелігенція й до нашого часу живе чужинцем серед свого власного народу. Хоча тепер шкіл і більше, та всеж наука в них чужомовна. Се суперечить всїм основам раціональної педагогії. Без народної мови не може бути народної просьвіти. Чужомовна наука відриває дитину від родини і через те вносить в народ духовне каліцтво. Яка біда від такої школи, давно вже показали красті російскі педагоги і найкрасше — Ушинський.

Зважаючи на те все, а також і на те, що 30-міліоновому українському народови повинні бути забезпечеві його національні права і поперед усього його національна школа, ми, учасники педагогічних курсів у Київі, народні вчителі з усьої України та з инших губерній, постановили:

1. Початкова школа повинна бути розширена на шість років. Вся наука в нїй повинна відбувати ся рідною українською мовою. Тільки після того, як ся мова вже буде вивчена, можна в висших клясах почати вчити державну мову, як один з предметів науки.

2. По учительських семинаріях та вчительських інститутах уся наука повинна зараз-же відбувати ся вкраїнською мовою. Для тих учителів, які вже тепер є по школах, треба, щоб прочитані були курси української мови, української історії й історії літератури. Всї учителі повинні знати мову того народа, якому вони дають просьвіту.

3. По всїх инших серед них та висших школах на Вкраїні наука також повинна бути українською мовою, але заводить ся се не зразу, а постепенно; зараз-же треба, щоб там учено української мови й літератури, історії та ґеоґрафії українського народу.

Г-й.

Канадийскі деркачі злучились в одну партію.

(З нагоди дописи п. І. Деркача в „Кан. Фармері“ ч. 32).

Хто прочитав послїдні числа славного „Канадийского Фармера“, то мусїв запримітити, що недавні вороги подали собі руки через глубоку пропасть... Пан Ґеник-аґент, радикал, соціяліст, комуніст, се перший деркач лїберальної партії; п. Т. Стефаник-машиніст, поступовець, серафимський піп, полїсмен — другий деркач лїберальної партії, а о. Гура-Василиянин, предсїдатель „К. Р. Н. С.“ се знов деркач французкого біскупа. Сї три деркачі настрашились організації наших поступовців, котрих цїлею є працювати над освідомленем і з'організованем споневіряного менього брата, і вдух порозумілись тай задеркотіли у „Канад. Фармері“ так вразливо а так голосно, що і дрімаючі пробудились тай протерли очи.

Щоби не ввести кого у мильне поняте про деркачів, думаю, що треба виразно сказати, що розумію під тим словом.

В старім краю роблять хлопці деркачі із патиків, бігають по подвірю, крутять деркачом, а деркач деркає, деркає і, звісно, сам не знає що; от деркає. В хаті звичайно старші не позваляють хлопцям деркати, бо того деркання не дуже мило слухати старшим, поважнїйшим людям.

Так і в нас в Канаді, де такі добрі права, (як каже деркач - фармер) лїберали, консервативні, французкий біскуп і російский синод понаймали собі наших патріотів і крутять ними, а ті деркають і деркають через послідних кілька літ аж гидко слухати; а деркають в усїей своєї сили так, що й заглушують своїм дерканем зітхання непродажних одиниць та недопускають їх до поважнїйшої загальної праці, а по можности старають ся навіть таким одиницям скрутити карк.

Деркачам байдуже, они бездушні.

Але як все має свій конець, так діесь із деркачами. Здорово мислячі люди почали протестувати против деркачівского пустомельства, а деркачі в мить скинули свої маски і всї злучились в одну громаду для поборювання неспокійних духів. — Та вибила їх година. Вибила так, як бе розбійникам у подушне.

Від тої хвилї від вінніпеґского віча зачинаєсь дійсне жите нашого народу на канадийскій земли. Хитрі деркачі лїберальної і консервативної партії з одної сторони, а поступовці з другої — зачалась боротьба на смерть і жите. Боротьба нерівна: деркачі мають добрі посади, мають звідки черпати гроші, ба, і полїцію мають за собою; на щасте самі они суть зогнилим матеріялом. Поступовці ж — се убогі заробітники, за теж они — здоровий, непоборимий матеріял. Є в Канаді ще одна ґрупа людий, а се независимі попи. Ті поки-що віддають свої сили на організоване своєї церкви, а який напрям буде независимих в полїтиці, ще трудно сказати.

Я рад дуже, що діждав ся видїти бодай початок житя нашого народу в Канаді; що люди вже ґрупують ся і кождий пускає ся там, куди єму властива дорога.

Юрко Сиротюк.

Сьвітла і волї!

Де не поступиш ся, де не повернеш ся, всюди подиблеш поміж нашим руским народом, чи то старими чи молодими, якесь невдоволене і пригноблене, якусь прикрість і непривітність а густо - часто і нарікання. В такім неприємнім положеню упадають людскі сили тїлесні й умові, занепадає краса й веселість, а в слїд за тим відпадає охота до житя або й вкороче ся само жите. І якаж сьому причина? Чому то не приходить нам на гадку розслїдити як належить сю страшну недугу і вилїчити ся з неї завчасу, поконати ворога, поки він еще перед нашими очима? Я вам скажу, дорогі братя і сестри, скажу вам щиру правду, що тою нашою недугою, тим страшним ворогом є не що инше, а темнота. Вона вкоренила ся в наш організм еще в давнїйших панщиняних часах, коли то нашим народом торгували наші немилосерні та непрошені опікуни мов худобою. Безсердечні Ляхи з другими помічниками-неробами знали аж надто добре, що з темним, непросьвіченим народом можна зробити, що їм подобаєть ся. Вони хотїли мати хлопа покірного, прихильного, тахого й слухняного раба-невільника, бо не даром каже наша приповідка, що: на похиле дерево і кови скачуть...

То так було колись, дорогі братя і сестри, коли над нами висїв панський бук і шляхотска нагайка. Та, хвала Богу, ті погані часи давно уже за нами. Ми заживаємо тепер повної свободи, але, на жаль, не вміємо використати її як слїд і жиємо дальше в неволи і то в неволи далеко сумнїйшій і страшнїйшій, бо в неволі духа! Пора нам призадумати ся над тим своїм духовним поневоленем і отрясти ся з того вікового омертвіння. Час поступати наперед по дорозі поступу і науки, а дібем ся лучшої долі і щасливійшого житя. Через науку і просьвіту пізнаємо самі, хто нам приятель а хто ворог. Просьвіта отворить наші заспані очи і ми не будемо потребували тих наших фалшивих проводирів, що ведуть нас на злу дорогу. Нам треба брати примір з культурних народів, доходити самим до самопізнаня, як каже приповідка: Пізнай себе, буде з тебе! Вже воно всюди так на сьвіті діє ся, що непросьвіченим чоловіком усі помітують, ніколи з ним не рахують ся і не приймають його до свого товариства.

Задля того всього я раджу вам, дорогі земляки, возьміть ся щиро до книжки. Читайте, читайте і ще раз: читайте! Ви старші і ви молодші, жінки і мужі, хлопці і дівчата, що не умієте еще читати і писати, наберіть охоти до письма і постановіть собі твердо взяти ся до науки а не пожалуєте труду. От надходять довгі осінні й зимові вечері. Вмісто шукати за пустими розривками та неприличними забавами, сядьте собі при сьвітлї в тепленькій хатї, отворіть книжочку і вчіть ся. За кілька або кількакнадцять вечерів научити ся можна богато. Я говорю вам се з власного досьвіду, бо через пару минувших зим я учив дїти і вони в протягу трех місяців навчили ся досить добре читати і писати. І родичі тих дїтий вдоволені і вони самі не будуть ходити по сьвіті з замкненими очима. Лиш би трошки доброї волі, а наслїдки вашого труду увінчають ся хорошими успіхами. Попробуйте, родимці, послухати моєї щирої ради, а я певний, що будете благословити тую хвилю, коли ви вперве взяли книжку у свої руки. Купити — не купити, а поторгувати можна, а хто хоче, той може!.. Охочим я підіймаю ся помогти радо і зі щирого серця і в тій цїли подаю понизше свою адресу.

Еще раз кличу до вас, дорогі братя і сестри: Сьвітла і волї! — а будучність в наших руках. Як народ просьвічений заживем в щастю і мирі, зацвитем на весь сьвіт, як та запашна цьвітка в зеленім гаю, защебечем як ранна пташка у сьвіжім повітрю і загремимо повною силою наших грудий здоровим, могучим голосом: „Ще не вмерла Україна!“

Іван Корбутяк,
Box 170, Emerson, Man., Canada.

На „отвѣтъ“ — відповідь.

Твердий гавканине чи там господине!

З вашого „отвѣта“ я винрозумів, що „Правдї“ с. е. вам вільно накидатись не тільки на кождого того, хто не називає себе „русскимъ“, але в своїм засліпленю ви не пошануєте навіть покійників, котрі, річ ясна, не годні уже боронити ся. Але

коли хтонебудь посьміе сказати правду в очи вам, той після вашої гадки брехун. атеїст, анархіст і т. п. Чи не так ґаспадинове? — А коли так, то вам ще раз заявляю рішучо, що подібні теорії можуть голосити лише такі зацофанці, як бувші і теперішні, отвічальні й неотвічальні редактори і кореспонденти вашої нещасної „Правди“.

Михайло Беля.

Вісти з Росії.

Великаньска російска імперія все еще на роздорожу. Цар припертий до муру, видав сими днями указ, яким передае 4 і пів міліона акрів державних дібр хлопскому банкови. Сей банк мае розпродати сї добра мужикам на трийцятьлітні або і довші сплати. Може воно утихомирить ся небавом в тім „царстві тьми“, але доси ніхто еще не може предвидіти кінця сеї кровавої заверюхи. Убийства, мордерства, підпали, грабежі, крадежі і масові арештованя підозрілих людий не вгавають. Бунти ширять ся мов яка зараза. Поліція і війско не може дати собі ради з ворохобниками. Як удасть ся їм придушити ворохобню в однім місци, вона вибухае з більшою ще силою в другій місцевости і так з дня на день тягне ся червоною ниткою ся безнастанна анархія, ся боротьба угнетених з сильними міра сего. Військові ґенерали та ґубернатори не жалують оловяного бобу „бунтовщикам“, але се мае такий наслідок, що на місце одного убитого революціонера стають десятки й сотки нових борців за свободу і волю поневіряного простолюдя. От 25-го Серпня виконали революціонери аж три замахи, що нагнали чимало страху і самому цареви і його приверженцям.

В резиденції президента міністрів Столипіна відбувала ся згаданого дня велика гостина, на котру прибуло богато осіб з найвисших російских кругів. Вже були зібрані майже всі гості, коли перед палату Столипіна заїхав великий повіз а в нім чотирох мужчин. Служба, якби прочуваючи щось злого, не хотїла впустити їх до середини резиденції, але вони вдерли ся силою до гостинних комнат, порозганявши служачих револьверовими стрілами. Метушня і бійка в передних комнатах спричинили вчаснїйший вибух бомби, яку терористи привезли з собою, а страшна експльозія перемінила в одній хвилї трохи не цілу палату в купу румовища. Розірвала вона стїни, відділяючі передні комнати від головної салї гостинної, вирвала майже цілу фронтову стїну палати, що завалила ся в великим лоскотом враз із ґанком, пошарпала на кусні повалу і часть даху, а в підлозї видерла на кілька ярдів широкий а на два ярди глубокий отвір. Від вибуху згинуло на місци 26 осіб, а других тілько є тяжко ранених. З 60 кілька душ, що находили ся в палатї Столипіна, лише 6 не віднесли жадних ушкоджень. Декотрі особи розірвало на дрібні кусники так, що не можливо розпізнати, які се були жертви. Шматки рук, ніг, голов і туловів замінились в одну окровавлену масу, котру забрано зараз до мійскої трупарні. Президент міністрів, на котрого й виконаний був сей атентат, лише чудом уйшов страшної смерти, хоч і його поранило легко в лице і плечі. Діти Столипіна, а іменно 15 лїтна дочка і 8 лїтний син, що сиділи на бальконі першого поверха, упали на землю враз з камінним ґанком і поранились смертельно, особливо дївчина, котрій поломало обидві ноги. Сего замаху довершили члени російскої соціяльно-революційної партії, котру Столипін завзято переслїдував. Від часу як став президентом міністрів, арештував він понад 1000 членів соціяльно-революційної партії, з того в самім Петербурзї 400. Позаяк в инший спосіб неможливо було виконати замаху на Столипіна, то відважні революціонери вдерли ся силою до його дому, знаючи о тім, що сей замах закінчити ся мусить їх власною смертію. І дійсно двох з них згинуло на місци, а двох тяжко покалїчених відставлено до Петропавловскої кріпости. Яка була сила киненої бомби, сьвідчить се, що доми, положені на другім березї ріки Неви, дізнали сильного потрясеня, а в кількох повилїтали з вікон шиби. Цар вислав Столипінови депешу слїдуючого змісту: „Не можу знайти слів на висказане мого співчутя. Сподїю ся однак, що ваші діти подужають як і прочі лекше ранні особи“.

Того самого дня пробувало двох революціонерів з Москви виконати замах на царя. Перебрані за огородників, переступали вони вже поріг царскої палати в Петергофі, коли служба спостерегла їх в сам час і придержала. В кошику, який несли з собою, знайдено бомбу. Оба революціонери узброені були також в револьвери.

Третий замах виконано в Петергофі на ґенерала Міна, вожда Семеновского полку ґвардії, котрий в 10 дневнім повстаню в Москві так безглядно нуряв ся в крови революціонерів. Ґенерал Мін знаний був з жорстокости; він сповняв найганебнїйші розкази правительства і з дикою завзятостію мордував винних і невинних. За теж досягла його рука людскої справедливости. Коли він на зелїзничім двірци проходжував ся з жінкою і дітьми, ожидаючи на поїзд, підійшла до него одна 18 лїтня Росіянка і пятьма револьверовими кулями положила Міна на місци трупом. Жінка ґенерала, відсунувши на бік перестрашені діти, кинула ся на молоду убийницю свого мужа, вхопила її за волосе і повалила на землю, тримаючи її доти, доки не прийшла поліція. Увільнивши ся з рук ґенераловоі, розпочала терористка горячу промову до присутних людий, в якій зазначила з притиском, що подібна смерть як ґенерала Міна, стрітить кождого, хто е ворогом вільної Росії.

Богато висших і низших чиновників зглядили зі сьвіта терористи в Польщі. Убийства зненавиджених прислужників царских доконують ся і по инших провінціях широкої російскої держави, а крім того, як і передше, нападають революціонери на державні будинки і рабують усьо, що їм попаде під руки і що для них пригоже. В виду того ходить чутка, що цар задумуе завести в цілій державі військову диктатуру під начальством великого князя Миколая Миколаевича, що найбільше із всїх розпинаеть ся за самодержавем.

На днях убили революціонери в Варшаві військового ґенерал-ґубернатора Венлярского, що дав ся був в знаки місцевій людности. Так само застрілено в місцевости Луґа полковника Рімана, що був учеником ґенерала Міна і добивав ся карієри під его розказами в Семенівскім полку. Мала се бути страшенно кровожадна людина, а хоч дістав був вирок смерти від терористичної партії, кпив собі з їх погроз, аж нарешті упав жертвою свойого званя.

Допись.

З Ню-Бритейн, Конн.

У нашій парафії заносить ся на такий дивогляд як в Джерзі Сити. Що тут у нас діе ся, сего і на воловій шкірі не списав би. А всьому винна одна тільки людина, наш пан превелебний, що вчіпив ся нашої громади як репях кожуха і господарюе так примірно, що посторонним людям і повірити трудно. Про особу сего знаменитого душпастиря була уже згадка в однім з попередних чисел „Свободи“; тепер подаю до публичної відомости дальші його „зделки“.

Дня 12 го м. м. заповів о. Волкай вечірню на годину 2. пополудни, хоч доси відправляла ся она завсїгди по годині 3-ій. Гадав собі наш духовник, що до 3-ої години відправить вечірню, замкне церкву і галю, а тим самим Галичани не будуть могли відбути свого мітинґу, котрий власне на сей день і на сю пору припадав. На злість о. Волкаеви наші галицкі Русини занюхали його пляни і зійшли ся скорше, чим звичайно. О. Волкай, видячи, що не удасть ся йому хитра штучка, укінчив скоренько вечірню і став враз з своїми заушниками в дверях церковних, щоб не впустити нікого до галї, поки кождий не зложить на його руки якоїсь видуманої ним такси. Галичани, озлоблені таким насильством і тими якимись таксами, веліли душпастирови уступити ся. Не маючи при своїм боцї полїсмена, він справді уступив ся, повелївши одному із своїх „вірников“ отворити нам церковну галю.

В сам празник Преображенія Господнього мали ми також немале позорище в домі Божім. У нас е звичай, що при вступі до церкви платить кождий при дверях церковних по 10 центів. О. Волкай силою своеї власти велів в той день складати се вступне десь там коло престола, щоб міг легко контролювати кождого вірника... Наші Галичани, зміркувавши, де ті центи моглиб опинити ся. не хотїли згодитись на заряджене сьвященика тим більше, що кождий парафіянин призвичаений складати свою жертву при дверях, а по друге, що безнастанне вибренькуване грішми підчас богослуженя при самім жертвеннику (сеж преці Сьвятая Сьвятих!) булоб невмісне і неприличне. В виду того люди складали свою лепту при дверях. Така „впертість“ і неслухнявість вивела отця Волкая з рівноваги. Він переривае всеночне в самій середині, бере в руки кадильницю, сипле благовонного кадила аж під сам вершок і скорим кроком прямуе до входових дверий. Там стае перед нашими колекторами і велить їм грізно виносити ся за двері враз із стільцем, при котрім они сиділи. Колектори не рухають ся і чекають, який буде конець. Видячи, що його погрози ніхто не боїть ся, бере ся наш духовник на инший спосіб. Именно кадить з усеї сили довкола колекторів і говорить кождому з осібна: „Во имя Господа нашего Іисуса Христа выганяю васъ изъ сего мѣсця!“ При сих словах досягав кождому кадильницею висше носа, а з великого диму не видно було нікого в цілім притворі. Декотрі люди стали хреститись — як се звичайно буває, коли сьвященик обкаджуе вірних — а инші знову стали упоминати о. Волкая, що він своїм нетактовним поведенем гіршить людий і оскверняе сьвятиню Божу. Та енерґічний духовник не дае збити ся з пантелику... „Я маю позволене від самого біскупа робити в церкві порядок!“ — гукае на весь рот о. Волкай. (Не знати, чи біскуп справді дав позволене на таке „димокуреніе“...) Він розпостер притім фелон так широко, що годі було перепхати ся біля него. Але-ж бо і ся штучка не дописала. Видячи, що не дасть собі ради з галицкими „ворохобниками“, лишае отець Волкай колекторів в супокою, але за те посилае по полїсмена. За хвилю всуває ся до церкви „представитель власти“ з палкою в руках і з капелюхом на голові. Глядить бистро по людях, шукає своєї жертви, а видячи, що усї заховують ся спокійно, скидае свій „калап“, садовить ся вигідно на найблизшім кріслї і питае людий, про що річ іде і на що його тут прикликали. О. Волкай, побачивши від престола свого „опікуна“, аж підскочив з великої радости. Скидае з себе хутенько церковні ризи, підбігае „на одній нозї“ до полїсмена і починае з ним шварґотїти по анґлїйски. Позаяк обертав кота хвостом, або попросту розминав ся з правдою, то наші люди стали йому заперечувати Вивязала ся маленька суперечка, підчас котрої назвав нас о. Волкай нечистими духами, фарисеями, умерлими людьми і т. и. Полїсмен поспитав сьвященика, чи то уже по богослуженю. „Ні ще, ні“! — заперечив о. Волкай. „А, то докінчїть наперед богослуженя, а відтак будемо говорити!“ — заявив розумний Американець. От і розпочала ся Служба Божа. О. Волкай питлюе скоренько одно за другим, опускае навіть деякі ектеніі, щоб лиш скорше до проповіди. Діждав ся щасливо сеї хвилї, виходить на проповідальницю і починае „казане“... Боже! Такої проповіди не чули ми ще з роду—віку!.. Назвав нас клеветниками, підляками, зрадниками, опустами, людьми без чести і віри, злими духами — словом: сказав всьо, що знав... По богослуженю розійшли ся усі домів.

В тиждень пізнійше, дня 26-го Августа мали ми в церкві знов одно „представлене“. Через цілий час богослуженя сиділо в нашій сьвятині двох полїсменів. Підчас проповіди о. Волкай виливав усю свою злість на Галичанів і називав нас, як звичайно, послїдними словами. Один парубок не міг стерпіти такої страшної наруги і усьміхнув ся. Примірний душпастир став його ганьбити і велів полїсменам викинути сего — як він казав: small boy-a — за двері. Полїсмени стали перепихати ся поміж людий, щоб вчинити волю »Реверенда«, але галицкі Русини переглянули ся межи собою і не дали зробити невинному хлопцеви кривди. Під час того повстала була в церкві метушня і крик, але опісля усьо затихло, лиш наш „соловейко“ не затих... Полїсмени, не сповнивши свого уряду, засїли на свої місця і чекали нетерпеливо до кінця богослуженя. По Службі Божій велів о. Волкай помолити ся усім правовірним христїянам за те, що согрішили тяжко в домі Божім!..

От такі то „событія“ приключають ся в нашій парафії кождої неділї. З кождим днем зростае незгода і ширшае бездонна пропасть поміж поодинокими громадянами. Не знати, як довго потревае у нас сей „виїмковий стан“ і коли вже усе тото скінчить ся. Се неодмінно упала на нас кара Божа за давні гріхи... Коли б о. Волкай мав хоч трошечки якої амбіції, хоч капиночку чести і людского достоїньства, — він не попасав би тут ані одної хвильки! Він повинен би винести ся з нашої парафії навіть тогди, коли б слушність була по його сторові. Чейже на кождім кроці дають йому парафіяни пізнати, що його не хотять, бо він накинув ся нашій парафії підступом і силою. Та годі... горбатого і могила не напростуе!..

Було колись гаразд у нас... Мали ми між иншим і добрий хор, заведений п. Хаджаем, та всьо тото пішло в дубину... О. Волкай не любить нотного сьпіву; він любуе ся в „шумнім цаганю“. Якже зачнуть тепер в нашій церкві „цаганц“, як зачнуть дерти ся, то аж уши болять, аж мури трясуть ся!.. А що то за напіви, що за одушевляючі мельодії... Боже! Твоя сила!..

Парафіянин.

Справоздане зі збірки на Революційну Українску Партію.

До 23-го сего місяця зібрано . .	$313.56
Попередно вислано до краю . . .	243.71
Остало в касї .	69.85

або 345 корон, які вислано до краю дня 27 го Августа, 1906.

Редакція.

На Революційну україньску партію.

3 Ansonia. Conn:
Олекса Чіґер 25 цнт.
Г. Мостовий 25 цнт.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсїдатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсїдатель:
Іван Парпляк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексїй Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америцї.

Принимае членів **від 1 року до 40 літ життя.**

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родинї $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 899. **КВІТ** $200.00

на двіста доларів, котрі п. Йосиф Юрчаґа отримав яко надзвичайну запомогу за утрату ноги з Головної Каси Руского Народного Союза в Амери-ці.

Granville, N. Y. 1906.

Йосиф Юрчаґа.

Сьвідки { **Іван Лукса, Андро Костин, Петро Гривнак.**

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Число 74.
Іван Метрус, секр.

Ч. 900 **КВІТ** $370.00

на триста сїмдесять долярів, котрі п. Орина Хованець отримала яко посмертну запомогу по бл. п. Теодорі Хованець з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

Passaic, N. J. 21 Августа 1906.

Орина Хованець,

Сьвідки { **Адам Ящишак, Кузма Здзєба.**

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Відділ (число) 42.

Антоній Кузмич, предсїдатель,
Александер Хованець, секр.

Ч. 901 **КВІТ** $115.00

на сто пятнайцять долярів, котрі п. Орина Хованець отримала яко посмертну запомогу по бл. п. Теодорі Хованець з Головної Каси Руского Народного Союза в Америцї.

Passaic, N. J. 21 Августа 1906.

Орина Хованець,

Сьвідки { **Адам Ящишак, Кузма Здзєба.**

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америцї. Відділ (число) 42.

Антоній Кузмич, предсїдатель,
Александер Хованець, секр.

Рух

в віддїлах Р. Н. Союза.

Повідомлене.

Подаємо до відомости всїм членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. Р. Н. Союза ч. 36 в Скатдейл, Па., що мітинґ братский відбуде ся аж на другий місяць. В сїм місяцї мітинґу не буде, але за те кождий член має в як найкоротшім часї вирівнати усї свої залеглости. Хто до кінця сего місяця не заплатить до каси братства своїх довгів, той зістане на другий місяць виключений з братства і з „Союза“.

П. Ґула, предс.,
М. Зорила, кас.,
М. Пинковский, секр.

Повідомлене.

Взиваю отсим всїх довжників братства Успенія Пр. Богородицї, від. Р. Н. С. ч. 56 в Алеґені, Па., щоб явили ся в Вересни в другу недїлю по першім на мітинґу і всї свої залеглости так до братства як і до Союза вирівнали. Хто до сего часу не посплачує своїх довгів зістане виключений з братства і з Союза.

Іван Бурка, секр.

Повідомлене.

Мітинґ братства сьв. Петра і Павла, від. Р. Н. Союза ч. 55, в Карнеґі, Па. відбуде ся дня 9-го Вересня с. р. о год. 2-ій пополудни. На сїм мітинґу будемо відбирати розмет за місяць Серпень і Вересень, длятого кождий член мусить бути присутний під загровою карн 1 дол. Так само приймати-мемо нових членів, здорових й моральних Русинів, що не переступили 40 літ життя.

Ант. Астряб, пред.,
Л. Кутин, кас.,
Ів. Даньковский, секр.

Братство

Успенія Пр. Діви Марії, від. Р. Н. Союза ч. 88, в Крос Форк, Па. вибрало на річнім мітинґу дня 19-го Августа с. р. слїдуючих урядників: Сидор Мацко, предс.; Іван Феципк, кас.: Теодор Панцьо, секр. Іх заступники: Д. Гриценко, Т. Дадьо, Т. Судя. Опікуни хорих: П. Панцьо і Т. Судя. Ст. Судя, контр.; Т. Кокуляк, дверник; М. Вітцївский, капітан.

Братство

сьв. Арх. Михаїла, від. Р. Н. Союза ч. 31, в Ielnor, Pa буде приймати нових членів в місяцї Вересні с. р. **без вступного.** Хто з Русинів не належить єще до жадної орґанізацїї, нехай користає з доброї нагоди і приступає до нашого братства. Мала вкладка — велика поміч!

Осиф Бобалик, секр.

Повідомлене.

Сим подаю до відомости всїм членам тов. „Любов“, від. Р. Н. Союза ч. 45, в Філаделфії, Па., що мітинґи товариства будуть відбувати ся в трету недїлю в місяци. Тож взиваю всїх членів тов. „Любов“ і Р. Н. Союза, щоб кождий явив ся на мітинґу дня 16. Септембра під ч. 230 Pine St. (3rd floor) під загровою грошевої карп. Члени, що винні гроші до „Союза“, єсли не вирівняють свого довгу, зістануть виключені з членів Р. Н. Союза.

С. Демків, секр.

Повідомлене.

Братство сьв. О. Николая, від. Р. Н. Союза ч. 53, в Пітсбурґ, Па. повідомляє всїх своїх членів, щоб явились на мітінґ дня 9-го Вересня с. р. під загровою карн, назначеної статутом. Уряд братства буде здавати справоздане за минувший квартал. Ті члени, що не мають заплачено по 2 місяцї, мають вирівнати усї свої залеглости, а ті члени, котрі задля якоїсь важної перешкоди не можуть бути на мітінґу присутні, нехай зашлють свою місячну вкладку на руки о. Стефановича, 619 Carson Str. S. S. Хто з ваш. Родимцїв не належить єще до жадного братства і до Союза, нехай прийде на наш мітінґ, а ми приймемо його радо до нашого товариства.

М. Дмитрів, предс.,
Т. Ґут, кас.,
П. Патуляк, секр.

Оголошене.

Товариство „Запороска Січ“ в Ню-Йорку устроює перше велике театральне представлене „Підгіряни“ дня 15-го Вересня 1906 в величавій салї „Manhattan Lyceum“ 66-68 East Fourth Str., по котрім відбуде ся баль.

Новий крок розвою се васноване при товаристві „Кружка Аматорского“ котрий має на цїли дати своїм краянам корм душевний, по тяжких днях працї. Цїлею сего кружка що місяця давати представленя аматорскі, крім того уряджувати прогульки аматорскі до найблизших міст, де проживають Русини, щоби в той спосіб запізнати братів з нашою лїтературою.

Товариство призначило половину чистого доходу на церков сьв. Юрія в Ню-Йорку а одну часть на „Народний Фонд“ у Львові. Тому кличемо до Вас братя, так місцеві як і позамісцеві, загостіть дня 15-го Вересня на наше представлене, як один, а тим дасте доказ, що симпатизуєте з братями Січовиками і додасте їм охоти і сили до дальшої працї для добра народного.

КОМІТЕТ.

Великий Баль

устроює братство сьв. Андрея Первозванного дня 8. Септембра 1906 в великій ческій гали „Соколовнї“ при 71 Str. число 420—424 в Ню Йорку. Початок балю о год. 7-ій вечером. Вступ від особи 25 центів. На той баль запрашає братство всїх нюйорских і дооколичних Русинів та Русинок. Музика знаменита. Хто прийде на той баль, то з певностію того не пожалує!

Комітет.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Ню-Йорку подає отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджує **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ дня 13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформацїї подасть ся пізнїйше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Септембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другої суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Виділ тов. „Зоря“
Андрей Кашиньский, пред.

Пятий Великий Баль.

Братство сьв. Івана Хрестителя в Неварк, Н. Дж. повідомляє усїх своїх родимцїв, що дня 22-го Вересня с. р. відбуде ся у нас пятий великий баль, на котрий маємо честь запросити всїх чесних Русинів і Русинки так з нашої місцевости як і з доохрестних плейзів. Баль сей відбуде ся в галї п. Івана Илпкайтіс. Початок о год. 2-гій пополудни. Добірна музика буде грати чисто рускі танцї, а також вальси, польки, мазурки, two step і т. п. На сей великий баль вибирають ся всї наші товариства братскі і сестричні. Адреса нашої галї: 103 Jackson Str. Newark, N. J. Прибувайте всї! За добру забаву ручить бальовий комітет.

Д. Фридер, предс.,
Ф. Олїйник, кас.,
І. Алексович, секр.

Спростоване.

В 28. ч. „Свободи“ поміщена була допись з Дикинсону, Н. Д., в котрій дописуватель п. К. П. представив дещо невірно чи може односторонно. Именно не є правдою, щоби п. Василь Федорів причинив ся найбільше до будови нашої церкви. Він був лише деколи тлумачом в парафіяльних справах і се уся його робота. Натомісць потрудили ся в тім дїлї чимало пп. Іван Фочак і Іван Наминюк. Они перші спонукали усїх фармерів до будови нашої сьвятинї і они — а не хто инший — їздили по всїх околичних фармерах збирати потрібні на сю цїль датки. Лише що злобні люди намагали ся поробити їх злодїями, то они від сеї справи відступили. Та ще не знати, як буде дальше... Не штука господарити в готовій хатї, але штука тую хату побудувати! Але то вже так всюди на сьвітї: хто найбільше робить, дістане найгіршу заплату...

Н. Репетовский.

На продаж.

Продам дешево хату з городом. Хата збудована в роцї 1904 після пляну молдавского з ґанком; заасекурована на 500 корон. На 30 стіп від хати находить ся студня із здоровою водою. Город займає доброго пів морґа поля. Ся реальність положена коло битого гостинця в селї Давиняч, пов. Залїщики. Маю право продати кождої хвилї і заінтабулювати на імя купуючого. Хто хотів би купити собі сю хату враз з огородом, нехай зволить віднести ся до мене листовно або устно на адресу:

Vasil Kowcun, 36-37
540 Magnus Ave.,
Winnipeg, Man. Canada.

— ВСІМ РУСИНАМ в Buffalo, N. Y. і в околицї як і всїм, кому на тім залежить, подаю отсим до відомости, що моя теперішна адреса така:

Rev. D. Dobrotwor, 34-36
87 Plymouth Ave., Buffalo, N. Y.

Де є?

Хто хоче шукати своїх краянів через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Пошукую

свого мужа, Василя Кімака з села Мокринп, пов. Самбір в Галичинї. Перед роком перебував в Алеґени, Па. а тепер невідомо, де обертає ся. Я приїхала зі старого краю з сином своїм Юзем перед двома тижнями. Хтоби знав, де є тепер мій муж, або він сам, нехай зволить зголосити ся на адресу:

Ева Кімак,
9 Calvary str., Allegheny, Pa.

Пересторога.

З Карнеґі, Па.

Читав я вже нераз в нашій „Свободі“ про таких вітроговів, що то циганять добродушних краянів в найбезличнїйших спосіб. Не всьому я вірив, аж поки сам не змірив... Був у нас в Карнеґі Теодор Литвак, родом з Бліхнарки, пов. Горлицї в Галичинї. Мав він тут добру роботу на зелїзници Вабеш в „равндгавзї“ і заробляв по 2 дол. денно, а робив завсїгди на ніч. Здавало ся, що був добрим чоловіком і нїхто не догадував ся, що в нїм душа рогата... На 20-го Августа дістав пейду, прийшов до мого стору і заплатив менї весь свій довг. Від мене пішов на свою станцію (там, де був на бордї) і пожичив від своеї ґаздинї 20 дол. Відтак вернув назад до мого стору і каже до мене: „Пане Астряб, пожичте менї 15 талярів, бо я буду муфуватись, то хочу заплатити ґаздини довжок“... Від мене пішов до другого, відтак до третого і т. д., а в кождого „пожичав“ по кілька або по кільканайцять долярів. Зібравши спору сумку, дав ногам знати і втік до Ст. Луі. Виявило ся, що „чесний“ краян „надув“ свою ґаздиню на $45.00, Яцка Ридзика на $10.00, Костя Ридзика на $50.00, Демяна Горвила на $30.00, Тилимона Мосуряка на $15.00, а мене на $10.000. Я ще не вичислив тут усїх, бо й щож би то помогло! Досить, що понатягав кільканайцять людий і тепер певно сьміє ся в кулак з легковірних родимцїв. І що ви на се скажете, добрі люди?.. Хлописко, знаете, як дуб, важить певно зо 190 фунтів, а робити не хоче! Завинив і до ґросернї і до бучернї і поодиноким людям, тай повіяв ся сьвітами шукати других „вірителїв“... Перестерігаю вас, братя, перед сею нужденною людиною! Дайте позір на того „пташка“, щоби і вас не обрабував там в Ст. Луі. Вистерігайте ся його, бліхнарчани, бо се ваш краян і він певно зачне наперед від вас свое циганьство. Від нас втік в ночи; полїсмени глядали його всюди, але шукай вітра в полю! — щез без слїду.

У нас робота іде досить добре. Хто не має жадного занятя, нехай приїжджае до Карнеґі, а роботу дістане кождої хвилї.

А. Астряб.

Поклик до українського робучого народу!

Жите то боротьба. Коли глянемо кругом себе, то бачимо, що все живуще в природї боре ся о свое істноване. Навіть маленька мушка від напавшого на неї ворога боронить ся своїм жалом. Кождий здорово мислячий чоловік пізнае, що все в природї — то вічно неустаюча борба о істноване. Є се вічний закон, якому все повинуе ся і повинувати ся мусить. Коли розглянемо ся троха ширше, то побачимо, що найважнїйше ество (а ним є чоловік) невдоволене своєю природою, а невдоволене тому, бо забувае на вічний закон, забувае на голос совісти, котрий вічно кличе його до борби о істноване. І так поповняе чоловік тяжкий гріх, не слухаючи закона природи, відпихае несьвідомо долю свою, котра мусить дальше скитатись по всїх кінцях сьвіта, а він стрягне дальше в обіймах темноти й її сестри недолї, що радо принимають его в свої холодні, ледові обійми. Они трактують його потім за хлїб каменем, баґнетами, шаблями, а вкінци й кулями; а стрільцями суть його таки власні брати. Ах! Жаль груди розпирае, очи слїзми заливають ся, коли доводить ся бачити, що дитина рідного батька й матір забивае без найменшої розваги. Отож, дорогі братя і сестри, йдїть за голосом совісти, не відмовляймо послуху еї, коли кличе нас до борби о істноване, не засипляймо в тую так важну пору, коли зближаєсь пора освободитись і нам із вічних кайдан неволї; подаймо дружно руку один одному, сполучімо наші серця, лучім ся в товариства, читаймо добрі книжки і ґазети, слухаймо і дїм за голосом тих людий, котрі з чистою совістію стають в ряди і борють ся о долю і волю для нас, за ідеали правди, а коли треба то й жите свое дають, щоб всїм поневоленим простостити дорогу до щастя, долї й волї.

Отже дружно рука в руку,
Друг при друзї враз ідїм;
А зискаєм долю й волю,
Добре буде жить нам всїм!

Василь Головацкий,
Віннїпеґ, дня 10. Августа, 1906.

Новинки.

В Тонаванда, Н. Й. арештувала полїція за налогове піяньство і за занедбуване своїх дїтий Кароля Боровского і його жінку. Судія Кнел, вислухавши цїлу справу, засудив Боровского на 10 дол. кари, а його жінку післав на 30 днів до повітової вязниці. Позісталі 5 ро дїтий віддав комісар добродїйности, Дж. Швінґер, до протестантского дому сиріт в Бофало.

В копальнях Абертілері в Кардіф застрайкувало 26 тисяч гірників з тої причини, що властителї тих копалень затруднювала богато робітників неюнійних. Страйкарі сподїють ся побіди.

Берлиньский професор Блав каже, що люди маючі нахил до злочину мають звичайно дуже великі уха; особливо криси уший у них сильно розвинені.

Приборкане „земского“ нагайками відбуло ся в однім селї саратовскої ґубернії. Земский начальник Кожін дав приказ одному з козаків „проучити“ мужика нагайкою. Козак відказав ся від сповненя сего приказу словами: „Як же його учити, коли він прямо з нужди оре чужу землю? Нагайка не заступить хлїба“. Тодї Кожін загрозив самому козакови битем. Ся погроза зробила на других козаків вражіне неожидане. „На що ж его бити, чи не буде все одно, коли вас вибем?“ І зараз вибили земского начальника. Коли після сеї подїї приарештовано тих 5 козаків, всї козаки загрозили покиненем служби. В виду сего їх випустили.

Хто виновником погромів у Росії? Мінїстер внутрішних справ Столипін відповідав на інтерпеляції Думи в справі погромів. Розуміє ся твердив, що мінїстерство анї полїція нїчо не винні, що чорні сотнї убивають та рабують сотки людий. Відповідь на сю заяву дав посол князь Урусов, що був давнїйше товаришем мінїстра внутрішних справ. Він росповів що в осени 1905 року стояла в полїції друкарска машина, куплена за державні гроші. Завідував нею офіцер полїції Комисаров, висилав друковані зазиви до погромів. Погроми були намірені на тисячі людий по ріжним містам Росії. І ті зазиви допняли своеї цїли. Погроми були визначені на інтеліґентів та жидів. — Так здер кн. Урусов заслону, що закривала погань умираючого абсолютизму. Всякі викрути мінїстрів на будуче будуть даремні, бо всю правду сказав їм в очи чоловік, що обертав ся в їхніх кругах.

В Данії помер сими днями 83-лїтний фліcак, Христіян Лянґер, що в своїм житю виратував з води 500 тонучих осіб. Сей тихий герой відзначав ся великими прикметами душі, а все таки зійшов із сьвіта непомічений единно тому, що був простим робітником!...

Стейтовий сенатор Ф. О. Бот зістав засуджений в окружнім судї в Паркерсбурґ, Ва. за жертвоване хабара иншому сенаторови, на 10 лїт вязниці і 200 дол. кари.

Пітсбурскі мілїонери наміряють побудовати нову зелїзничу лїнію, що буде лучити Ню Йорк з Чікаґом через Пітсбурґ. Лїнія та мае бути о 108 миль коротша від лїнії пенсильванійскої, а рух на ній відбувати ся буде за помочію сили електричної.

☛ В Софол, Ва. упав враз з дощем майже перед сам фронт маґістрату великий вуж морский, подібний до угра, але пять разів від него більший. Сотки осіб зґромадили ся в одній хвилї перед маґістратом, щоб оглядати се незвичайне явище.

☛ Еміґрація до Сао Пауло в сусідстві Парани в полудневій Америці знищила тисячі здорових робітників, а найбільше Русинів з Галичини, котрі дали ся заманити несовістним наганачам. Робота в Сао Паольо на плянтаціях кави переходила всякі сили людскі. З робітниками обходили ся плянтатори гірше худобини, катували їх, морили голодом і стерегли перед утечею. Ледви мала часть тих невільників змогла утечи, прочі вигинули від жовтої пропасниці або під буками. Длятого плянтатори вербують тепер нових робітників, обіцюючи їм золоті гори. Але правительства европейських держав, а між ними і австрійске остерігає всїх, щоби не важили ся їхати до Сао Пальо в Бразилїї, бо то є країна муки і смерти.

☛ Російскі часописи подають такі статистичні дати про розвязану думу: Дума числила 493 послів. З поміж них промовляли лише 266, але забирали вони голос взагалї 1.096 разів. Перший промовив в думі Кузьмин Караваєв: першу бесїду виголосив Петрункевич, послїдну Вінавер. Найчастїйше промавляв бар. Гайден: 190 разів, відтак Набоков 162, Кузьмин Караваєв 96, Острогорский 89, Вінавер 75, Петражицкий 69, М. Ковалевский 62, Аладін 54, Родічев 51 і т. д. Висказано признане оплесками 687 разів, псикано, кричано, кликано „досить" 54. Дума голосувала 695 разів, вислухала 133 внесень і ухвалила 336 інтерпеляцій. Комісій до праці утворено 16, і вони викінчили або мали на викінченю отсї законопроекти: о знесеню кари смерти, о горожаньскій рівности, о ненарушимости осіб, о аґрарній реформі, о реформі судівництва, о свободі совісти і т. п.

Всячина

НЕДОБРОВІЛЬНУ подорож бальоном зробили понад Північне море три бельґійскі спортовці. Они поїхали до Блянкенберґе, аби там провести ся в гору бальоном, що стоїть там на линві. Підняли ся вже на кілька сот метрів в гору, коли нараз линва урвала ся і бальон полетів у воздух. Нї один з них не знав, як кермувати бальоном, а крім того не мали з собою поживи нї води. Бальон піднимав ся все висше і висше в гору і остаточно дістав ся в струю полуднево-східного вітру, котрий его поніс скоро в північно-західнім напрямі над повне море. Воздухоплавцї по неволи були в смертній тревозї, коли настала ніч, а они все ще уносили ся над филями моря. Нараз заяснїли сьвітла і бальон опинив ся в недуже великій висоті над якимсь містом. В бельґійских воздухоплавців вступила нова відвага коли побачили під собою землю. Між там напружене ґазу в бальонї зменшило ся і він почав поволи опадати, аж вкінци зачепив ся в якись лїсї о галузе дерев. З найбільшою осторожностію удало ся подорожним по деревах злїсти на землю. В невеликім віддаленю побачили місто, над яким перед хвилею перелетїли, і довідали ся, опинившись на гостинци, що суть в Шкотії. Місто перед ними був Единбурґ. Так отже мимо своєї волї відбули наводздушну подорож, на яку ледве чи всї воздухоплавцї відважились би. Перелетїли в кількох годинах півперек цїлого Північного моря, вздовж анґлійского побережа аж до Шкотії, разом яких 1,100 кільометрів. Цїлковито утомлені переночували в Единбурзї в готели, а на другий день відїхали до Бельґії.

ЮВІЛЕЙ ФОТОҐРАФІЇ.

Сего року минає 75 лїт від винайденя штуки фотоґрафованя. В 1831 р. удало ся французкому маляреви Людвикови Яковови Манде Даґіерови, який займав ся фізичними дослїдами, розслїдити, що проміня сьвітла ділають на срібну плитку покриту йодом. Даґіер зрозумів вагу свого відкритя, бо давно вже займав ся перенесенем образів за помочю хемічно-фізичних средств. Він звернув ся 21 Мая 1831 р. до свого земляка і літоґрафа Йосифа Непсого, що займав ся справою оптичної темноти і пропонував сему, щоби він сам дослїдив ділане сьвітла на срібні плитки покриті йодом. Довго Непсе не міг дійти до жадних вислїдів, аж коротко перед смертю (1833) удало ся ему зладити неґативу на срібних плитках. Даґієр занав ся дальше удосконаленем і практичним приміненем свого винаходу. В живім сріблі знайшов Даґієр в 1837 р. досконале средство для скорочення процесу викликаня образів на плитках. В той спосіб відкрив він підставу даґіеротипії, жерела сегочасної фотоґрафії. З початку не удало ся нї Даґіерови, нї синови Непса Ізидорови заінтересувати своїм епоховим винаходом ширшого загалу. Аж горяча промова славного фізика Араґого в академії (в 1839 р.), яку він оголосив про значінє сего винаходу, допомогла Даґіерови до слави і нагороди. Парламент ухвалив викупити винахід, даючи Даґієрови доживотну пенсію 6 000 фр. (окрім сего одержав він ордер почетної леґії) а Непсови 4.000 фр. Коли Даґієр умирав (21 го Червня 1851 р.), був его винахід вже власностію всїх цивілізованих народів.

ЯК ВЧАТЬ В РОСІЇ ІСТОРІЇ.

В парискім дневнику „Матен" оповідає п. Гардієн, що один з его приятелів, щоби вивчити ся російскої мови, купив собі підручник історії, який уложив російский народний учитель проф. Іловаский, та з якого вчать у всїх російских народних школах. Варто почути, в якім видї російска молодїж пізнає сьвітову історію в школї реакцийного російского правительства. І так пр. про Людвика XVI пише Іловаский: Людвик XVI був добрим і миролюбним королем. Пізнїйше довгого і славного правлїня, підчас якого він був щасливий особливо в виборі мінїстрів фінансів, помер спокійно в Парижи на наглу смерть від удару крови, люблений цїлим народом. Наслїдником Людвика XVI був его син Людвик XVII. під якого панованем хоробра королївска армія, ведена ґенералом Наполеоном Бонапарте, здобула переважну часть европейского континенту, для француской корони. Однак невірний Наполеон виявив нахил до надужитя своєї власти та укладання честилюбних плянів против законного правительства, тож при помочи бл. п. Є. Милости Царя і Самодержця всїх Росіян Александра І. Павловича его зложено з уряду, позбавлено всїх достоїньств, почетних титулів і права до пенсії та заточено на остров сьв. Олени, де він і закінчив свое житє.

ЯПОНЬСКІ ВТРАТИ В РОСІЙСКО-ЯПОНЬСКІЙ ВІЙНІ.

Токійский кореспондент часописи „Times" подав отсї дані про японьскі втрати в часї останної війни, зладжені після офіціяльних жерел. Отже Японці мали убитих у війнї 47.387, померших від ран 11.500, ранених, що вилїчили ся 209.065, слабих 236.233. Загальна страта лише убитих і померших 87.045. Японьский воєнно-медичний відділ був установив на час війни ряд санїтарних правил. Др. Коіке зладив брошуру: „Санїтарний підручник на час війни", який роздано кождому воякови. (Читати вміли всї!) Так само дістав кождий вояк малий запас пігулок креозотових як презервативне средство. Їх споживано що дня із знаменитим вислїдом по 2 міліони штук. До того мав кождий японьский вояк похідний апарат для вареня води і апарат для фільтрованя, винайдені японьским фармацевтом І соісу. Крім сего строго зважано на гіґієнічні вимоги в часї стужі і спеки. Приміщеня і прилади дезінфекціоновано і мито. Дбано також про те, аби пожива була ріжнородна — а головно здорова!

СИВІНЄ ВОЛОСЯ.

Заступник директора пастирівского інституту в Парижі, проф. Мечнїков, мав сими днями в академії наук відчит, в якім він заявив, що занимав ся проблемом сивіня волося і знайшов його розвязку експериментальною дорогою. „Дотепер рішні гіпотези про причини сивіня є безпідставні", каже проф. Мечніков. „Волосовий піґмент не тратить барви, як каже проф. Шпіґлер, в наслїдок хемічного діленя або вдираня повітря у волоскові рурки. Причину освіня знайшов я в тих самих діланях, які проявляють ся в процесї ослабленя в наслїдок старости. Волосе має безперестанно ділаючі клїтини, що абсорбують і нищать піґмент. Я назвав сї клїтини хромофаґами. Коріня волося найлїпше охоронені супроти їх погубної дїяльности. Але з хвилею, коли хромофаґи дійдуть до коріня, починає ся лїняне піґменту. Знайшовши причину освіня, шукав я і за средством, щоб обезсилити ділане хромофаґів. Я знайшов те средство, і воно є дуже поєдинче. Температура 60-ти степенів нищить ті хромофаґи." Отже проблем розвязаний! Але тепер най хто скаже, як жити тих 60 степенів против тих хромофаґів? Хиба за хромофаґами помандрує цїлком з голови і волос...

ВАЖНЕ ВІДКРИТЄ В РИМІ.

До найстарших памяток Риму належить, як звісно, базиліка св. Климентія. Для Славян має вона особливше значінє, бо в долїшній части базилики находять ся памятники, які лучать ся з першими апостолами Славянщини: св. Кирилом і Методієм. На слїди тих памяток попали при обході 1000 лїтного обходу памяти сих сьвятців. В підземних катакомбах глядано за тлїнними останками св. Кирила. Тих на жаль не найдено, тому глядано бодай за образами, щоби відносили ся до св. Кирила. Заходи увінчали ся успіхами, але ніхто з годїшних археольоґів не потрафив вдучно очеркнути вартість найдених малюнків. Аж тепер славний дослїдник старини, Вільперт, виказав, що найцїннїйші окраси катакомб, відносять ся до св. Кирила. Ті малюнки є по части ушкоджені, а по части доховали ся в сьвітлім станї. Один з образів представляє св. Кирила перед лицем Найвисшого Судії. Поручають его: св. Ап. Андрей і папа Климентій, а в долині живучий ще св. Методій в жертві поручає Богови душу св. Кирила. Написи на гробі мав ще сам св. Кирило уложити в латиньскім язиці З написи доховала ся лише друга половина, де апостол поручає ся молитві вірних. Окраси і написи вірно відкопіовано.

СЬМІШНЕ.

Різник до маляря: Пане! Намалюйте менї на дверах свиню, щоби люде знали, хто я є.

Пани і хлопи:

Сваток: Прошу ясної панї, ваша сучка вкусила мене в ногу.

Панї (до льокая): Яне, вимий сучце пищек.

На ґостині:

Гість: Мушу признати, що такої знаменитої вечері як у вас, я вже давно не їв.

Малий Івась: О, і ми також.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Чомужь посилаєте все ще гроші через чужих?

Хто пішле до краю через „Свободу" не менче 50 долярів нараз, той дістане в дарунку гарний календар.

Адрес:

SVOBODA, BOX 353, SCRANTON, PA

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

- * Америка ... 15 ц.
- * Ангел та пустельник і т. і. ... 15 ц.
- Біблїя Велика ... 2 дол.
- Борба кляс і чому робітники орґанїзують ся ... 15 ц.
- Весела книжочка в образками ... 30 ц.
- * Гріхи мілїонерів і т. п. С. 7 ... 15 ц.
- Дещо в історії православної місиї в Америцї ... 10 ц.
- Дещо про звірята ... 30 ц.
- * Дві левади і т. п. С. 5 ... 15 ц.
- * Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
- * Еміґрант ... 15 ц.
- Жовнїр ... 10 ц.
- Журавлї ... 15 ц.
- Житє Ісуса Христа ... 1.50 дол.
- * Житє, зарібки, орґанїзації і т. п. в Спол. Державах ... 15 ц.
- Зуб за зуб ... 10 ц.
- * Казки про Жидів ... 15 ц.
- Історія Руси в образками ... 10 ц.
- Капітал і праця ... 15 ц.
- * Книжка Рахункова ... 50 ц.
- * Календар ... 25 ц.
- Марія ... 10 ц.
- * Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу ... 20 ц.
- * Наверненний Грішник ... 20 ц.
- Народний рух австро-угорских Русинів ... 15 ц.
- Новий Завіт ... 4 дол.
- Образки і загадки ... 10 ц.
- Оповіданя ... 15 ц.
- Оповіданя про заздрих богів ... 10 ц.
- Про відступників від рос. православія ... 10 ц.
- * Про нутро землї ... 25 ц.
- Підземні скарби ... 25 ц.
- Покуса ... 10 ц.
- Псалтир ... 1 дол.
- Розмова Поляка, з Русином ... 10 ц.
- Руско-англїйский словарець ... 20 ц.
- * Релїгійні віроваия старинних народів ... 20 ц.
- Смерть ... 10 ц.
- * Стародавні казки та оповіданя ... 15 ц.
- * Степові люде ... 15 ц.
- * Страйк ... 20 ц.
- Тарас Шевченко ... 15 ц.
- Тимко Гаврилюк ... 15 ц.
- Унія в Америцї ... 20 ц.
- * Хто з чого жиє ... 15 ц.
- * Які то є люде на земли, з 20 образками ... 50 ц.
- * Як мужик ходив до царя правди шукати ... 15 ц.
- * Через кордон ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. Золоте перо Sanford 2.00 дол.

Атляс цїлого світа, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає имена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новий Завіт

Господа Нашого Ісуса Христа в язицї церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский з поясненями: О. А. Бачиньского, за одобренем і благословенем Митрополита. Сторін 992.

Цїна 4 доляри.

Псалтир

в язицї церковно-словеньскім з переводом на язик народно-руский, з поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренем Митрополита. Сторін 286.

Цїна 1 дол.

Обі книжки разом 4.50 дол.

Замовленя враз з грішми посилати на адресу:
SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

На продаж 4 фарми

недалеко Скрентон, Па.
в цїнї від 1.500 до 2.150 долярів.

Близших пояснень удїляє

Редакція „Свободи",
203 Linden Street, Scranton, Pa.